

УКАЗАНИЯ

КЪМ ЕДИНЕН СМЕТКОПЛАН И СЪПЪТСТВАЩИТЕ ГО ОТЧЕТНИ ДОКУМЕНТИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА РЕГУЛАТОРНОТО СЧЕТОВОДСТВО НА ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Възприет подход при изготвяне на Единния сметкоплан на електроразпределителните дружества за регулаторни цели

Първо:

Настоящите указания към Единен сметкоплан (ЕС) са структурирани и организирани съобразно изискваната информация от електроразпределителните дружества (ЕРД) за целите на регулаторното счетоводство.

Основните носители на информация за регулаторни цели са Баланс, Отчет за приходите и разходите и справките от Указанията на Държавната комисия за енергийно регулиране (ДКЕР) за образуване на цените на електрическата енергия.

Информацията в горепосочените документи е класифицирана и структурирана така, че да дава възможност на регулаторния орган максимално обективно да изпълнява правомощията си по ценово регулиране, както и други правомощия по ЗЕ, свързани с финансовото състояние на ЕРД.

Второ:

Единният сметкоплан за регулаторно счетоводство на ЕРД е максимално съобразен с примерния Национален сметкоплан, с настоящата практика в ЕРД, както и с изискванията на международните счетоводни стандарти. Запазена е максимална типизация и приемственост, но без да се правят компромиси с новите регулаторни и счетоводни изисквания. Целта е механизмите в новата регулаторна рамка за ЕРД да бъдат приложени възможно най-пълно при минимизиране на усилията по реструктуриране на информацията за постигането на тази цел.

Трето:

От 01.01.2005 г. всяко ЕРД следва да прилага разделно счетоводство по видове дейности в рамките на дружеството, съгласно разпоредбите, предвидени в Закона за енергетика (ЗЕ) и Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия. Във връзка с това Единният сметкоплан за регулаторни цели е организиран в съответствие с изискванията на Закона и подзаконовите актове.

Съгласно ЗЕ воденето на отделно счетоводство за лицензираните дейности Разпределение на електрическа енергия и Снабдяване, както и за нелицензираните дейности е задължително. Обект на регулиране са дейностите Разпределение и Снабдяване. Разпределение е процесът на пренасяне на електрическа енергия по разпределителните мрежи с различни нива на напрежение. Дейността по

Снабдяване е свързано с фактурирането и инкасирането на дължимите суми от потребителите.

Спомагателната дейност в досегашната практика е организирана по различни звена и обслужва и двете лицензирани дейности. В настоящия документ тя запазва самостоятелното си място, като подлежи на преразпределение между отделните дейности.

Дейността по общо управление и администрация обслужва двете лицензирани дейности, както и нелицензираните дейности, и съответно подлежи на преразпределителен механизъм.

Нерегулираната дейност включва всички други дейности, които не са свързани с нито една от двете регулирани дейности.

Четвърто:

Единният сметкоплан обхваща всички раздели от националния сметкоплан. Изборът на групите е съобразен с характера на дейността на ЕРД. В по-голямата си част са запазени съдържанието, номерата, наименованията на разделите, групите и сметките или са предвидени допълнителни такива, съобразно новите потребности.

Пето:

Въведени са сметки с три, четири, пет и повече цифрови кодове, както и минимално необходимата аналитичност. Структурирането на сметките в ЕС е подчинено на следното:

- Първият цифров код обозначава раздела сметки.
- Вторият цифров код обозначава групата сметки в съответния раздел.
- Третият цифров код указва вида синтетична сметка към съответната група сметки от даден раздел.
- Четвъртият цифров код е предвиден за регулираните и нерегулирани дейности. Тук са включени и сметките за дейността по общото управление и администрация на дружеството.
- Петият цифров код е предвиден за счетоводното отразяване на информацията по нива на напрежение.
- Шестият цифров код е предвиден за консолидиране на информация в по-обобщени групи на видовете наблюдавани информационни единици.
- Седмият и осмият цифрови кодове са предназначени за отразяване на информация по наблюдавани елементи от Указанията ДКЕР за образуване на цените на електрическата енергия на ЕРД. За тях са предвидени два цифрови кода, тъй като надхвърлят числото 10.
- Деветият цифров код е предназначен за допълнително наблюдавана информация - разходи по икономически елементи, групи потребители.
- Десетият цифров код е определен също за по-висока степен на аналитичност на наблюдавани информационни единици.

За информацията, която има приоритетен характер за регулаторни цели, са направени подробни характеристики на сметките, носители на тази информация. Там, където практиката съвпада с обичайната, не са предвидени подробни указания.

Всяко електроразпределително дружество може да добавя допълнителна аналитичност към утвърдените позиции в Единния сметкоплан и приложенията към него, без да замества съществуващите позиции с нови и без да променя общата организация на структуриране на сметките.

Шесто:

Указанията към Единния сметкоплан обхващат следните носители на унифицирана информация за целите на регулаторното счетоводство:

- Раздели и статии и счетоводни сметки в Баланса;
- Раздели и статии в Отчета за приходите и разходите и съответни сметки.

Седмо:

В тази връзка Единната система за счетоводно отчитане съдържа:

А. Счетоводна мрежа за интерпретиране на информацията, съгласно потребностите на ДКЕР

1. Единен сметкоплан за електроразпределителните дружества, следващ поредността на номерацията на разделите, групите и сметките (Приложение № 1);
2. Указания към Единен сметкоплан;
3. Баланс за целите на регулаторното счетоводство (Приложение № 2);
4. Отчет за приходи и разходи за целите на регулаторното счетоводство (Приложение № 3);
5. Приложения към основните отчетни документи.

Б. Модел “АВС” за калкулиране на себестойността на продукти и услуги по дейности.

**БАЛАНСОВИ РАЗДЕЛИ И СТАТИИ
И СЧЕТОВОДНИ СМЕТКИ
КАТО НОСИТЕЛИ НА УНИФИЦИРАНА ИНФОРМАЦИЯ
ЗА ЦЕЛИТЕ НА РЕГУЛАТОРНОТО СЧЕТОВОДСТВО**

ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

1. Класификация и структура на Дълготрайни материални активи

Материалът е разработен в съответствие с МСС 16 – Имоти, машини, съоръжения и оборудване, като е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в балансовия отчет на дружествата:

Раздел ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

I. Група Имоти

- Статия Земи и терени
- Статия Подобрения върху земи и терени
- Статия Сгради и конструкции

II. Група Машини, съоръжения и оборудване

- Статия Машини и оборудване
- Статия Предавателни устройства и съоръжения

III. Група Транспортни средства

IV. Група Други ДМА

- Статия Обзавеждане и трайни активи
- Статия Компютърна техника
- Статия Други материални активи

За отчитане на дълготрайните материални активи са предвидени обичайните сметки от Раздел 2 Сметки за дълготрайни активи, група 20 Дълготрайни материални активи, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 20 Сметки за дълготрайни материални активи:

- Сметка 201 Земи (терени)
- Сметка 202 Подобрения върху земи и терени
- Сметка 203 Сгради и конструкции
- Сметка 204 Машини и оборудване
- Сметка 205 Транспортни средства
- Сметка 206 Офис обзавеждане и трайни активи
- Сметка 207 Предавателни устройства и съоръжения
- Сметка 208 Компютърна техника
- Сметка 209 Други дълготрайни материални активи

Сметките от група **20 Дълготрайни материални активи** са структурирани по начин, че да дават максимално пълна информация по справките към Указанията на ДКЕР за образуване

цените на електрическата енергия на електроразпределителните дружества при регулиране чрез горна граница на приходите.

За тази цел към сметките от група 20 ДМА се откриват следните подсметки:

Първо ниво – по дейности;

Второ ниво – по нива на напрежение;

Трето ниво – по видовете наблюдавани групи.

2. Характеристика на сметките за отчитане на Дълготрайни материални активи

2.1. Група Имоти

За отчитане на активите по тази група се използват сметки:

- 201 Земи и терени;
- 202 Подобрения върху земи и терени;
- 203 Сгради и конструкции;

Чрез сметка **201 Земи (терени)** се отчитат собствените земи и терени. Когато се придобива и подготвя терен за застрояване с производствено предназначение, разходите свързани с:

- *разчистване на терена;*
- *изравняване на терена;*
- *отводняване на терена;*
- *преместване на съществуващи постройки и други препятствия, събаряне на постройки и други подобни,*

се прибавят към стойността на земята.

Към стойността на земята се включва и трайно оформяне на терените. Съоръженията, поддържани от държавата или общините (улици, тротоари, канализация и други), увеличават стойността на земята. Подобренията върху земята се водят в отделна сметка и се амортизират.

Разходите за придобиване правото на строеж и за разрешенията за полагане на стълбове (бетонни или метални), както и за подкастряне на дървета, не се включват в тази сметка.

Чрез Сметка **202 Подобрения върху земите** се отчитат всякакъв вид подобрения върху земите: огради, гаражи, асфалтиране на алеи, оформяне на терени и други.

Чрез Сметка **203 Сгради и конструкции** се отчитат сградите с производствено и непроизводствено предназначение. Като отделен инвентарен обект се отчита всяка сграда, независимо от големината и конструкцията ѝ. Съоръженията, инсталациите, вградените мебели, принадлежащи към сградата, не се отчитат като отделен инвентарен обект, а заедно със съответната сграда.

2.2. Група Машини, съоръжения и оборудване

За отчитане на активите по тази група се използват сметки:

- 204 *Машини и оборудване*;
- 207 *Предавателни устройства и съоръжения*

Сметка 204 *Машини и оборудване*

Към тази сметка се отчитат видовете наблюдавани групи по Указанията на ДКЕР за образуване на цените:

- *Подстанции*
- *Трафопостове*
- *Средства за търговско измерване*
- *Улично осветление*
- *Управление*
- *Други, необхванати в горната класификация*

Задължителна структура на сметката:

1-во ниво: по видове дейности;
2-ро ниво: за дейност разпределение – по нива на напрежение
3-то ниво: по групи

2 0 4 1	Разпределение
2 0 4 1 1	СН
2 0 4 1 1 1 0 1	Подстанции
2 0 4 1 1 1 0 4	Трафопостове
2 0 4 1 1 1 0 7	Средства за търговско измерване
2 0 4 1 1 2 0 1	Управление
2 0 4 1 1 2 0 9	Други

Към *сметка 204 111 01 Подстанции* се отчитат оборудването в подстанции, включително трансформатори, шинопроводи, превключвателни устройства и други, които се използват за промяна на характеристиките на електрическата енергия във връзка с нейното разпределение.

Към *сметки 204 111 04 Трафопостове* се отчитат линейни трансформатори по въздушни и кабелни разпределителни електропроводи, мачтови и подземни регулатори на напрежение, използвани за трансформиране на електрическата енергия до напрежението, на което тя ще се използва от потребителите, независимо дали оборудването е в употреба или е в резерв.

Дружествата трябва да са в състояние да осигурят информация за броя на трансформаторите с различна мощност, които са в употреба и тези, които са в резерв (напр. ниво на аналитичност), както и да имат съответната информация за местонахождението им.

Към **сметки 204 111 07 Средства за търговско измерване** се отчитат измервателни уреди в дейност Разпределение. Към тази сметка се отчитат електромери и уреди и принадлежностите към тях, които се използват за измерване на електрическата енергия, независимо от това дали средствата са действащи или не.

Към **сметки 20412106 Улично осветление** се отчита монтираното оборудване, което изцяло се ползва за улично осветление, осветление на пътища или системи за пътна сигнализация, пожароизвестителна, охранителна или други системи за сигнализация (Приложение № 6).

За отчитане на активите по **Статия Предавателни устройства и съоръжения** в баланса се използва **Сметка 207 Предавателни устройства и съоръжения**.

Към тази сметка се отчитат:

- *Въздушни електропроводи за дейността по разпределение на ел.енергия*
- *Кабелни линии*
- *Други съоръжения*

Електропроводи

Сметките, по които се отчитат електропроводите, обхващат разходите за инсталиране на стълбове и прилежащите им скрепителни елементи, за поддържане на въздушни проводници и устройства, както и на сервизни проводници (Приложение № 7).

Разходите за проводници, свързани с уличното осветление и системи за сигнализация, се водят по отделна сметка Улично осветление.

Кабелни линии

По сметките за кабелни линии се отчитат подземни кабелни линии и прилежащите им съоръжения (Приложение № 8).

2.4. Група Транспортни средства

За отчитане на тази група се използва **Сметка 205 Транспортни средства**. В групата се включват всички подвижни средства (заедно с приспособления и принадлежности към тях, ако има такива), които се използват за превоз на пътници и товари.

По отношение на тази група сметкопланът е организиран само до ниво дейности (Разпределение, Снабдяване, Спомагателна дейност, Управление и Нерегулирана дейност).

Аналитичност:

Организацията на отчетността следва да дава възможност за предоставяне на информация **по видове** транспортни средства за броя леки, лекотоварни, товарни, специални и други видове автомобили.

2.5. Група Други дълготрайни материални активи

За отчитане на тази група се използват следните сметки:

- Сметка 206 *Офис обзавеждане и трайни активи*
- Сметка 208 *Компютърна техника*
- Сметка 209 *Други дълготрайни материални активи*

Групата се отчита само на ниво дейности.

Сметка 206 Офис обзавеждане и трайни активи. Тук се включват канцеларските мебели, офис обзавеждане, спортен и друг стопански инвентар. Като самостоятелни трайни активи се отчитат: железни каси, радиоапарати, телевизори, гардероби и други подобни.

Сметка 208 Компютърна техника. Тук се включват различни видове техника и конфигурации компютърно оборудване.

Сметка 209 Други дълготрайни материални активи. Тук се включват дълготрайни материални активи, които не са посочени в изброените по-горе групи.

ДЪЛГОТРАЙНИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

3. Класификация и структура на Дълготрайни нематериални активи

Материалът е разработен в съответствие с МСС 38 – Нематериални активи, като е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в **Балансовия отчет** на дружествата:

Раздел ДЪЛГОТРАЙНИ НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

I. Група Права върху интелектуална собственост

II. Група Права върху индустриална собственост

III. Група Програмни продукти

IV. Група Други нематериални активи

Статия Продукти от развойна дейност

Статия Права на строеж

Статия Права на ползване

Статия Вещни права

Статия Други

Организацията на синтетичното отчитане на нематериалните активи е в непосредствена връзка със съдържанието на всеки обект. За отчитане на дълготрайните нематериални активи за целите на регулаторното счетоводство са предназначени обичайните сметки от група 21 Нематериални дълготрайни активи, обозначени с трицифрен код. Ако

съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 21 Сметки за дълготрайни нематериални активи:

Сметка 210 Права върху интелектуална собственост

Сметка 211 Права върху индустриална собственост

Сметка 212 Програмни продукти

Сметка 213 Продукти от развойна дейност

Сметка 219 Други нематериални активи

Отчитат се само на ниво дейности.

Критериите, на които следва да отговарят активите, отчетени по горните сметки, са:

- *Непаричен характер;*
- *Установими, т. е. съществуват и се отчитат като самостоятелни счетоводни обекти;*
- *Могат да се разграничат от репутацията;*
- *Могат да бъдат продавани, заменени, отдавани под наем и др. с цел получаване на икономическа изгода от притежаването им;*
- *Ползват се за производство, услуги, административни или други цели;*

4. Характеристика на сметките за отчитане на Дълготрайни нематериални активи

Сметка 210 Права върху интелектуална собственост се използва за отчитане на:

- *Лицензии (право, договорни, принудителни, изключителни) на права върху интелектуална собственост;*
- *Специализирано ноу-хау, франчайзи;*
- *Патенти, авторски права, марки, географски означения, промишлен дизайн и др.*

Сметка 211 Права върху индустриална собственост се използва за отчитане на:

- *Разрешения, предоставяни от държавата или общински органи, които по закон се изискват за осъществяване на определени дейности, за ползване на определени активи, за осъществяване на дейности в определени райони и др. Подобни;*
- *Концесии за ползване на енергийни ресурси;*
- *Други концесии;*

Сметка 212 Програмни продукти се използва за отчитане на създадените и закупени за собствени нужди програми и пакети от програми, както и други програмни продукти, независимо от вида на техническия носител и използваната техника.

Сметка 213 Продукти от развойна дейност се използва за отчитане на продукти от развойна дейност, съгласно изискванията на МСС 38 Нематериални активи.

Сметка 219 Други нематериални активи се използва за отчитане на:

- *Право на ползване;*

- *Право на строеж;*
- *Разходи за наети ДМА;*
- *Разходи за ремонт на чужди ДМА;*

ФИНАНСОВИ АКТИВИ

5. Класификация и структура на Финансови активи

Материалът е разработен в съответствие с МСС 32 – Финансови инструменти: оповестяване и представяне и МСС 39 - Финансови инструменти: признаване и оценяване, като е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в балансовия отчет на дружествата:

Раздел В. ДЪЛГОСРОЧНИ ФИНАНСОВИ АКТИВИ

I. Група Дългосрочни инвестиции

- Статия Инвестиционни имоти;
- Статия Други дългосрочни инвестиции

II. Група Дългосрочни финансови активи

- Статия Финансови активи, заложен за обезпечения
- Статия Други

III. Група Дългосрочни вземания и предоставени заеми

- Статия Дългосрочни вземания
- Статия Отсрочени данъчни активи (Активи по отсрочени данъци)
- Статия Други

За отчитане на финансовите активи за целите на регулаторното счетоводство са предназначени сметките от група 22 и 23 Дългосрочни финансови активи, група 26 Дългосрочни вземания и предоставени заеми, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 22 Сметки за дългосрочни инвестиции:

- Сметка 221 Инвестиции в дъщерни предприятия
- Сметка 222 Инвестиции в асоциирани предприятия
- Сметка 223 Инвестиции в смесени предприятия
- Сметка 224 Инвестиционни имоти
- Сметка 229 Други

Група 23 Сметки за дългосрочни финансови активи:

- Сметка 231 Финансови активи, държани до настъпване на падеж

Сметка 232 Финансови активи, обявени за продажба
 Сметка 233 Финансови активи, заложен като обезпечения
 Сметка 234 Държавни ценни книжа
 Сметка 239 Други дългосрочни финансови активи

Група 26 Сметки за дългосрочни вземания и предоставени заеми:

Сметка 261 Дългосрочни вземания и предоставени заеми на предприятия
 Сметка 262 Дългосрочни вземания и предоставени заеми на други клиенти
 Сметка 263 Просрочени вземания и предоставени заеми
 Сметка 264 Дългосрочни вземания и предоставени заеми, заложен за обезпечения
 Сметка 265 Дългосрочни вземания по лизинг
 Сметка 269 Други

Информацията се наблюдава само на синтетично ниво.

6. Характеристика на сметките за отчитане на Финансови активи

6.1. Балансова група Дългосрочни инвестиции

За отчитане на активите по *статия Инвестиции, осчетоводени по метода на собствения капитал* се използват сметки:

- 221 *Инвестиции в дъщерни дружества*
- 222 *Инвестиции в асоциирани предприятия*
- 223 *Инвестиции в смесени предприятия*

Чрез **сметка 221 Инвестиции в дъщерни дружества** се отчитат инвестициите в предприятия, в които предприятието-майка притежава контрол – повече от 50%.

Чрез **сметка 222 Инвестиции в асоциирани дружества** се отчитат инвестициите в предприятия, в които предприятието-майка упражнява значително влияние, но това не е нито контрол, нито съвместно предприятие – дяловото участие е в рамките от 20% до 50%. Доказва се чрез представителство в управителния съвет, участие при вземане на решения, значими сделки между инвеститора и предприятието, обмен на управленски кадри или информация.

При придобиване на инвестиции, отчетени по метода на собствения капитал, разликата между разходите по придобиването и дела на инвеститора в справедливата стойност на разграничимите нетни активи се отчита като положителна или отрицателна репутация.

След придобиването се преизчислява дялът на инвеститора в печалбите и загубите, за да се отчете амортизацията на амортизируемите активи въз основа на справедливата им стойност и амортизирането на разликата между себестойността на инвестицията и дела на инвеститора в справедливата стойност на разграничимите нетни активи.

За отчитане на активите по *статия Инвестиционни имоти* се използват сметки:

- 224 *Инвестиционни имоти*

Чрез сметка **224 Инвестиционни имоти** се отчитат инвестициите в земя, сграда, част от сграда или земя и сграда, които се държат по-скоро с цел получаване на доходи от отдаване под наем, отколкото за използване за производствени или административни цели.

При избран Модел на първоначална стойност в счетоводната политика, инвестиционните имоти се амортизират и разходите за амортизация се посочват в предвидената за целта сметка. При избран Модел по справедлива стойност в счетоводната политика, амортизации не се начисляват и активите се посочват по съответната стойност.

6.2. Балансова група Дългосрочни финансови активи

За отчитане на дългосрочните финансови активи се използват сметките по група **23 Дългосрочни финансови активи**:

- 231 Финансови активи, държани до настъпване на падеж
- 232 Финансови активи, държани за продажба
- 233 Финансови активи, заложен като обезпечение
- 234 Държавни ценни книжа
- 239 Други дългосрочни финансови активи

6.3. Балансова група Дългосрочни вземания и предоставени заеми

За отчитане на активите по *статия Дългосрочни вземания* се използват сметки:

- Сметка 261 Дългосрочни вземания и предоставени заеми на предприятия
- Сметка 262 Дългосрочни вземания и предоставени заеми на други клиенти
- Сметка 263 Просрочени вземания и предоставени заеми
- Сметка 264 Дългосрочни вземания и предоставени заеми, заложен за обезпечения
- Сметка 265 Дългосрочни вземания по лизинг

За отчитане на *Активите и пасивите по отсрочени данъци* се използват сметките от група 28:

- 281 Активи по отсрочени данъци
- 282 Пасиви по отсрочени данъци

КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ

7. Класификация и структура на Краткотрайни активи

Материалът е разработен в съответствие с МСС 2 – Материални запаси, като е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в *Балансовия отчет* на дружествата:

Раздел КРАТКОТРАЙНИ АКТИВИ

I. Група Материални запаси

Статия Материали

- Основни
- Спомагателни

Статия Продукция

Статия Стоки

II. Група Вземания

Статия Търговски вземания

Статия Персонал

Статия Текущи данъчни вземания

Статия Вземания от осигурители

Статия Други вземания

III. Група Пари и парични еквиваленти

IV. Група Инвестиции, държани за продажба

V. Група Разходи за бъдещи периоди

VI. Група Други краткотрайни активи

За отчитане на финансовите активи са предназначени сметките от група 30 Материали, продукция и стоки, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 30 Материали, продукция и стоки:

Сметка 302 Материали

Сметка 303 Продукция

Сметка 304 Стоки

8. Характеристика на сметките за отчитане на Финансови активи

8.1. Балансова група Материални запаси

За отчитане на активите по *балансова група Материални запаси* се използват сметки:

- Сметка 302 Материали
- Сметка 303 Продукция
- Сметка 304 Стоки

Синтетичното отчитане на материалите се осъществява чрез сметки 301 Доставки и сметка 302 Материали. Чрез тези сметки се отчитат: основни материали, спомагателни материали, горивни и смазочни материали, резервни части, амбалажни материали, образци, опитни инсталации и други подобни.

В сметка 302 Материали се отчитат резервни части, амбалаж, инструменти, кабели и кабелна арматура, проводници, ел. табла и електромери, трансформатори, стълбове, гориво-смазочни материали, строителни материали и други.

Задължителна структура на сметката:

1-во ниво: по функционален признак – основни и спомагателни;

2-ро ниво: по видове

3 0 2	Материали
3 0 2 0 0 1	Основни материали
3 0 2 0 0 1 0 1	Кабели и кабелна арматура
3 0 2 0 0 1 0 2	Проводници
3 0 2 0 0 1 0 3	Ел. табла и електромери
3 0 2 0 0 1 0 4	Трансформатори
3 0 2 0 0 1 0 5	Стълбове
3 0 2 0 0 1 0 6	Резервни части
3 0 2 0 0 1 0 9	Други устройства и оборудване

Чрез сметка **304 Стоки** се отчита купената електрическа енергия.

3 0 4	Стоки
3 0 4 0 0 0 0 1	Енергия от обществения доставчик
3 0 4 0 0 0 0 2	Енергия от друг обществен снабдител
3 0 4 0 0 0 0 3	Енергия от производители
3 0 4 0 0 0 0 9	Други

6.2. Балансова група Вземания

Към тази балансова група спадат краткосрочните заеми и вземания, възникнали първоначално в предприятието. Към краткосрочните вземания се отнасят предоставени парични заеми със срок на погасяване до 1 година, вземания по продажби на стоки и услуги, вземания по други видове продажби, вземания по полици и други подобни документи за дълг, вземания от подотчетни лица, от собственици или персонал, както и други подобни. За отчитане на активите по тази група се използват сметки:

- 411 Клиенти
- 412 Клиенти по аванси
- 413 Неустойки по договори
- 421 Персонал
- 422 Разчети по неизползвани отпуски
- 423 Подотчетни лица
- 424 Разчети със собственици
- 429 Други разчети с персонал и съдружници

- 441 Вземания по рекламации
- 442 Вземания по липси и начети
- 443 Вземания по съдебни спорове
- 444 Присъдени вземания

Характеристиката и номерацията на сметките са идентични с общоприетите.

За целите на регулирането не се изисква нищо извън обичайното при представяне на балансова група Вземания. Изискване на ДКЕР е да бъде представена структурата на вземанията, а именно: търговски вземания, текущи данъчни вземания и всички останали, обобщени в една група – Други вземания.

6.2. Пари и парични еквиваленти

Характеристиката и номерацията на сметките са идентични с общоприетите.

За целите на регулирането не се изисква нищо извън обичайното при представяне на балансова група Пари и парични еквиваленти.

Група Инвестиции, държани за продажба

В случай, че предприятията имат краткосрочни инвестиции под формата на акции, облигации и други, следва да ги отразят по сметка 519 Други краткосрочни финансови активи.

СОБСТВЕН КАПИТАЛ

9. Класификация и структура на Собствен капитал

Материалът е разработен в съответствие с МСС 1 – Представяне на финансови отчети, като е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в балансовия отчет на дружествата:

Раздел СОБСТВЕН КАПИТАЛ

I. Група Основен капитал (акционерен)

Статия Регистриран капитал

Статия Основен капитал, не изискващ регистрация

II. Група Общи резерви

III. Група Резерв от преоценки (преоценъчен резерв)

Статия Разпределение

Статия Снабдяване

Статия Спомагателна дейност

Статия Управление

Статия Нерегулирана дейност

IV. Група Други резерви

V. Група Финансов резултат

Статия Натрупана печалба (загуба)

Статия Нетна печалба (загуба) за периода

VI. Група Малцинствено участие

За отчитане на собствения капитал за целите на регулаторното счетоводство са предназначени обичайните сметки от група 10 Капитал, сметки от група 11 Капиталови резерви, сметки от група 12 Финансови резултати, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 10 Сметки за капитали:

Сметка 101 Основен капитал, изискващ регистрация

Сметка 102 Основен капитал, неизискващ регистрация

Група 11 Сметки за капиталови резерви:

Сметка 111 Общи резерви

Сметка 112 Резерви от последваща оценка на дълготрайни активи

Сметка 113 Резерви от оценки на инвестиционни имоти

Сметка 117 Други резерви

Група 12 Сметки за финансов резултат:

Сметка 121 Непокрита загуба от минали години

Сметка 122 Неразпределена печалба от минали години

Сметка 123 Печалба и загуба от текущата година

Капиталовите сметки са организирани по дейности. До следващо ниво на аналитичност – по нива на напрежение са организирани единствено сметка 112 Резерви от последващи оценки и сметка 123 Печалба и загуба от текущата година.

10. Финансирания

Двете сметки от групата – 131 Финансиране за дълготрайни активи и 132 Финансиране на текущата дейност, преминават към новата група 75 Приходи за бъдещи периоди и финансирания.

11. Класификация и структура на Дългосрочни пасиви

Материалът е разработен за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в балансовия отчет на дружествата:

Раздел ДЪЛГОСРОЧНИ ПАСИВИ

Група Дългосрочни задължения

Статия Дългосрочни банкови заеми

Статия Дългосрочни задължения

Статия Отсрочени данъчни пасиви (пасиви по отсрочени данъци)

Статия Провизии

Група Приходи за бъдещи периоди
Група Други дългосрочни пасиви

За отчитане на дългосрочни пасиви за целите на регулаторното счетоводство са предназначени обичайните сметки от група 15 Получени заеми, сметки от група 49 Други дебитори и кредитори, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 15 Сметки за получени дългосрочни заеми:

- Сметка 152 Получени дългосрочни банкови заеми
- Сметка 153 Задължения по лизинг
- Сметка 154 Дългови инструменти
- Сметка 159 Други заеми и дългове

Сметките са организирани само до първо ниво на аналитичност – по дейности.

Група 28 Сметки за Активи и пасиви по отсрочени данъци

- Сметка 282 Отсрочени данъчни пасиви

Група 49 Сметки за разчети с други дебитори и кредитори

- Сметка 491 Разчети за гаранции
- Сметка 492 Разчети по застраховане
- Сметка 493 Разчети по лихви
- Сметка 495 Разчети по задължения
- Сметка 496 Провизии за пенсии
- Сметка 498 Други дебитори
- Сметка 499 Други кредитори

Някои от сметките са организирани по вид на разчетите.

12. Класификация и структура на Краткосрочни пасиви

Материалът е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в балансовия отчет на дружествата за целите на регулирането:

Раздел КРАТКОСРОЧНИ ПАСИВИ

Група Краткосрочни задължения

- Статия Краткосрочни банкови заеми
- Статия Текуща част от дългосрочни задължения
- Статия Текущи задължения
 - Задължения по доставчици
 - Задължения към персонала;

- *Текущи данъчни задължения*
- *Задължения към осигурители;*
- *Други текущи задължения;*

Статия Провизии

Група Други краткосрочни пасиви

**РАЗДЕЛИ И СТАТИИ
В ОТЧЕТА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ
И СЧЕТОВОДНИТЕ СМЕТКИ
КАТО НОСИТЕЛИ НА УНИФИЦИРАНА ИНФОРМАЦИЯ
ЗА ЦЕЛИТЕ НА РЕГУЛАТОРНОТО СЧЕТОВОДСТВО**

ПРИХОДИ

13. Класификация, структура и организация на отчитане на Приходите

Материалът е разработен в съответствие с МСС 18 Приходи. Приходите се разглеждат като доход, който възниква в резултат на обичайната дейност на предприятието и включва приходи от продажби, лихви, възнаграждения за права, дивиденди.

Материалът е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство и обхваща следната класификация за отчитане, включена в Отчета за приходите и разходите на дружествата:

A. Раздел ПРИХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

I. Група Приходи от продажба на стоки и услуги

Разпределение

Снабдяване

II. Група Други приходи от дейността

Статия Приходи от продажба и ликвидация на ДМА

Статия Приходи от продажба на материали

Статия Приходи от финансираня

Статия Други приходи от дейността

За отчитане на Приходите от продажби на стоки и услуги за целите на регулаторното счетоводство са предназначени обичайните сметки от Раздел 7 Сметки за приходи, група 70 Приходи от продажби, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 70 Сметки за приходи от продажби:

Сметка 701 Приходи от продажба на стоки

Сметка 702 Приходи от продажба на услуги

Сметка 703 Приходи от присъединяване на нови потребители;

Сметка 704 Приходи от продажби на материали

Сметка 705 Приходи от ликвидация на дълготрайни активи

Сметка 706 Приходи от финансираня

Сметка 709 Други приходи от дейността

Сметките от група 70 Приходи от дейността са организирани така, че да дават информация за пълната себестойност на наблюдаваните обекти във всяка от регулираните дейности.

Приходите за бъдещи периоди не се отчитат в тази група, тъй като са включени в група 75 Приходи за бъдещи периоди. Този подход съответства на реда за отчитане на разходите и приходите за бъдещи периоди – първоначално като такива, а при настъпване на условия за отчитането им като текущи разходи и приходи, същите се прехвърлят (изцяло или частично) като текущи разходи и текущи приходи.

За отчитане на финансовите приходи са предназначени сметките от група 72 Финансови приходи:

Група 72 Сметки за финансови приходи:

Сметка 721 Приходи от лихви

Сметка 729 Други приходи

За отчитане на приходите от преоценки на активи са предназначени сметките от група 73 Приходи от последващи оценки на активи:

Група 73 Сметки за приходи от последващи оценки на активи:

Сметка 731 Приходи от последващи оценки на ДМА

Организацията на сметка 731 Приходи от последващи оценки на ДМА следва възприетата структура и класификация на дълготрайните материални активи.

За отчитане на приходите за бъдещи периоди са предназначени сметките от група 75 Приходи за бъдещи периоди:

Група 75 Сметки за бъдещи периоди и финансираня:

Сметка 751 Приходи за бъдещи периоди

Сметка 752 Финансиране на дълготрайни активи

Сметка 753 Финансиране на текущата дейност

Сметка 754 Финансови приходи за бъдещи периоди

Към някои от сметките се откриват подсметки за целите на регулирането: Разпределение, Снабдяване и Управление. Към всяка от подсметките по центрове (дейности) следва да се разграничи информацията за регулираната и нерегулираната дейност. Към регулираната дейност по Разпределение задължителен обект на наблюдение и контрол от страна на ДКЕР са позициите за средно и ниско напрежение.

14. Характеристика на сметките за отчитане на Приходите

Сметка 701 Приходи от продажби на стоки. По тази сметка се отчитат Приходи от продажби на стоки. Основно тази сметка обхваща продажбата на електрическа енергия, отчитана в регулираната дейност по Снабдяването. Отчитането е организирано по дейности, по нива на напрежение, по групи потребители и по тарифи.

7 0 1	Приходи от продажби на стоки
7 0 1 1	Разпределение
7 0 1 2	Снабдяване
7 0 1 2 1	СН
7 0 1 2 1 1	Група потребители 1
7 0 1 2 1 1 0 1	Тарифа 1
7 0 1 2 1 1 0 2	Тарифа 2
7 0 1 2 1 1 0 3	Тарифа 3
7 0 1 2 1 1 0 4	Тарифа 4
7 0 1 2 1 2	Група потребители 2
7 0 1 2 1 2 0 1	Тарифа 1
7 0 1 2 1 2 0 2	Тарифа 2
7 0 1 2 1 2 0 3	Тарифа 3
7 0 1 2 1 2 0 4	Тарифа 4

Сметка 702 Приходи от продажби на услуги. По тази сметка се отчитат Приходи от продажби на услуги. Основно тази сметка обхваща продажбата на услугата разпределение на електрическа енергия, отчитана в регулираната дейност Разпределение.

Отчитането на Спомагателната дейност е организирана по звена, каквато е съществуващата практика в ЕРД.

7 0 2	Приходи от продажба на услуги
7 0 2 1	Разпределение
7 0 2 1 1	Средно напрежение
7 0 2 1 2	Ниско напрежение
7 0 2 2	Снабдяване
7 0 2 3	Спомагателна дейност
7 0 2 3 0 0 0 1	Спомагателна дейност 1
7 0 2 3 0 0 0 2	Спомагателна дейност 2
7 0 2 3 0 0 0 9	Други
7 0 2 5	Нерегулирана дейност

Сметка 704 Приходи от продажби на материали. По тази сметка се отчитат приходите от продажба на материали - резервни части, инструменти, кабели и кабелна арматура, проводници, ел. табла и електромери, трансформатори, строителни материали, горивни и смазочни материали и други подобни.

Сметка 705 Приходи от продажба и ликвидация на ДМА. По тази сметка се отчитат Приходи от продадени ДМА, Приходи от наеми, Приходи от лизингови договори, а по дебита на сметката – отчетната стойност на продадените активи и разходите, свързани с отдаването под наем на ДМА - амортизации, ремонти, данъци и други. По тази сметка се отчитат Приходи и разходи, получени от ликвидация на ДМА.

Сметка 706 Приходи от финансираня. По тази сметка се отчитат получените приходи от финансиране, които са част от Група Други приходи от дейността на ЕРД. Приходите от финансираня се посочват на отделен ред в Отчета за приходи и разходи.

Сметка 709 Други приходи от дейността. По тази сметка се отчитат всички останали приходи от дейността, които не могат да бъдат класифицирани в другите сметки от група 70.

РАЗХОДИ

15. Класификация, структура и организация на отчитане на Разходите

Материалът е детайлизиран за целите на регулаторното счетоводство, като структурата на сметкоплана позволява при необходимост извличане на допълнителна информация, извън класификацията за отчитане, включена в Отчета за приходите и разходите на дружествата:

Б. Раздел РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

IV. Група Разходи за материали и външни услуги

Статия Разходи да материали

Статия Разходи за външни услуги

V. Група Персонал

Статия Разходи за трудови възнаграждения

Статия Разходи за осигуровки

VI. Група Амортизации

VII. Група Други разходи

VIII. Група Разходи за обезценки

Статия Обезценка на вземания

IX. Група Суми с корегиращ характер:

Статия Промени в салдата на продукцията и незавършено производство

Статия Капитализирани собствени разходи

- Присъединяване на нови потребители

Статия Други

- Отчетна стойност на продадената електрическа енергия

В. Раздел ПЕЧАЛБА / ЗАГУБА ОТ ДЕЙНОСТТА

X. Група Финансови приходи / разходи

Статия Финансови приходи

Статия Финансови разходи

- Лихви по кредити

- Други

XI. Група Приходи от асоциирани предприятия

Г. Раздел ПЕЧАЛБА / ЗАГУБА ПРЕДИ ОБЛАГАНЕ С ДАНЪЦИ

XII. Група Данък върху печалбата

Д. Раздел ПЕЧАЛБА / ЗАГУБА СЛЕД ОБЛАГАНЕ С ДАНЪЦИ

XIII. Група Малцинствено участие**XIV. Група Нетна печалба / загуба от дейността****XV. Група Извънредни статии**

- Извънредни приходи
- Извънредни разходи

Разходи за дейността

За целите на регулаторното счетоводство, отчитането на разходите за дейността са предназначени обичайните сметки от Раздел 6 Сметки за разходи, група 60 Разходи по икономически елементи, обозначени с трицифрен код. Ако съответното ЕРД използва друга номерация, различна от представената, то трябва да осигури необходимата информация в представения по-долу порядък:

Група 60 Сметки за разходи по икономически елементи:

- Сметка 601 Разходи за материали
- Сметка 602 Разходи за външни услуги
- Сметка 603 Разходи за амортизации
- Сметка 604 Разходи за заплати
- Сметка 605 Разходи за социални осигуровки и надбавки
- Сметка 606 Разходи за провизии
- Сметка 608 Разходи за алтернативни и местни данъци и такси
- Сметка 609 Други разходи

Разходите за бъдещи периоди не се отчитат в тази група, тъй като са включени в група 65 Разходи за бъдещи периоди. Този подход съответства на реда за отчитане на разходите и приходите за бъдещи периоди – първоначално като такива, а при настъпване на условия за отчитането им като текущи разходи и приходи, същите се прехвърлят (изцяло или частично) като текущи разходи и текущи приходи.

Най-характерното за отчитането по сметките от група 60 Разходи по икономически елементи е следното:

- Отчитане по видове. Изброените видове разходи са максимално съобразени с наблюдаваните от ДКЕР. За тази цел структурата на сметката е организирана до 8-цифров код и позволява наблюдаваните разходи да бъдат отнасяни по функционално предназначение в конкретния обект.
- За сметка 601 Разходи за материали е предвидено още едно ниво, което позволява разграничаването на разходите за основни и за спомагателни материали.

16. Характеристика на сметките за разходи по икономически елементи

Сметка 601 Разходи за материали.

6 0 1	Разходи за материали
6 0 1 0 0 1	<i>Разходи за основни материали</i>
6 0 1 0 0 1 0 1	Кабели и кабелна арматура
6 0 1 0 0 1 0 2	Проводници
6 0 1 0 0 1 0 3	Ел. табла и електромери
6 0 1 0 0 1 0 4	Трансформатори
6 0 1 0 0 1 0 5	Стълбове
6 0 1 0 0 1 0 6	Резервни части
6 0 1 0 0 1 0 9	Други устройства и оборудване
6 0 1 0 0 2	<i>Разходи за спомагателни материали</i>
6 0 1 0 0 2 0 1	Амбалаж
6 0 1 0 0 2 0 2	Инструменти
6 0 1 0 0 2 0 3	Гориво-смазочни материали
6 0 1 0 0 2 0 4	Строителни материали
6 0 1 0 0 2 0 5	Канцеларски материали
6 0 1 0 0 2 0 9	Други

Сметка 608 Разходи за алтернативни и местни данъци и такси. Към тази сметка са предвидени подсметки, по които се отчитат:

6 0 8	<i>Разходи за алтернативни и местни данъци и такси</i>
6 0 8 0 0 0 0 1	Разходи за данъци и такси
6 0 8 0 0 0 0 2	ЗКПО Чл. 35 Представителни разходи
6 0 8 0 0 0 0 3	ЗКПО Чл. 35 Разходи за спонсорство
6 0 8 0 0 0 0 4	Алтернативни данъци - ЗКПО - Социални разходи
6 0 8 0 0 0 0 5	Алтернативни данъци - ЗКПО - Разходи по автомобили

Сметка 609 Други разходи. Към тази сметка се отчитат всички други разходи, за които не е указано изрично, че са необходими за регулаторни цели.

Други сметки за разходи

За отчитане на финансовите разходи са предназначени сметките от група 62 Финансови разходи:

Група 62 Сметки за финансови разходи:

- Сметка 621 Разходи от лихви
- Сметка 622 Разходи за провизии
- Сметка 623 Разходи за рискови активи
- Сметка 624 Разходи по валутни операции
- Сметка 625 Разходи от последващи оценки на финансови активи и инструменти
- Сметка 629 Други финансови разходи

По сметка **625 Разходи по операции с финансови активи и инструменти** се отчитат отрицателните разлики от продажби на финансови активи и инструменти, извършени по реда на приложимите стандарти.

Финансови разходи за бъдещи периоди се отчитат по реда на група 65 Разходи за бъдещи периоди.

За отчитане на разходите (загуба) от обезценка са предназначени сметките от група 63 Загуба (разходи) за обезценка.

Група 63 Сметки за загуба (разходи) за обезценка:

Сметка 631 Разходи за обезценка

Отчитането е организирано чрез предвидени сметки така, че да дава възможност за наблюдение по дейности, по напрежение и по видове обезценки (виж разгънатия сметкоплан):

- *На материални запаси*
- *На дълготрайни активи*
- *На вземания*

За отчитане на разходите по данъци е предназначена сметка 641 Разходи и приходи по данъци от **група 64 Разходи и приходи по данъци**.

За отчитане на разходите за бъдещи периоди при първоначалното им отчитане (финансови и нефинансови) са предназначени сметките от група **65 Разходи за бъдещи периоди**. При настъпване на условия за отчитане на всички или на част от разходите за бъдещи периоди като текущи разходи, същите се прехвърлят по съответните сметки от група 60 (за не финансовите разходи) и по сметка 652 (за финансовите разходи):

Група 65 Сметки за бъдещи периоди:

Сметка 651 Не финансови разходи за бъдещи периоди

Сметка 652 Финансови разходи за бъдещи периоди

Като извънредни разходи се отчитат:

- Загуби от погинали активи от природни стихии
- Балансовата стойност на принудително отнети активи от държавни и общински органи по силата на нормативни актове
- Отнети активи от неизвестни извършители и други

За отчитане на извънредните разходи са предназначени сметките от група **69 Извънредни разходи**.

Група 69 Сметки за извънредни разходи:

Сметка 691 Извънредни разходи

Калкулационни сметки за разходи

За отчитане на разходите за дейността са предназначени сметките от група 61 Разходи за дейността:

Група 61 Сметки за разходи за дейността:

- Сметка 611 Разходи за основна дейност
- Сметка 612 Разходи за спомагателна дейност
- Сметка 613 Разходи за придобиване на ДМА
- Сметка 614 Разходи за организация и управление
- Сметка 615 Разходи по продажби
- Сметка 616 Разходи за нерегулирана дейност

Възприетият подход с калкулационни сметки осигурява информация за формиране на съкратена себестойност по дейности и по нива на напрежение.

Сметка **611 Разходи за основна дейност** допълнително е организирана по видове разходи: преки и непреки производствени разходи, с оглед обезпечаване на анализа по управление на дейностите. От своя страна непреките производствени разходи са организирани по административни звена, например: разходи по управление на дейността, изследователска дейност, диспечирание, други, така, както са изискванията по Указанията на ДКЕР за образуване на цените на електрическата енергия. На това ниво са предвидени и разпределяемите разходи от сметка **612 Спомагателна дейност**, с оглед отразяване на частта, предназначена за тази група обекти.

Въведени са също така нива по наблюдавани групи обекти (центрове), например за дейност Разпределение: разходи за подстанции, разходи за въздушни електропроводи, разходи за кабелни линии, разходи за трафопостове. Най-ниското информационно ниво са разходите по икономически елементи на всеки наблюдаван център.

По сметките **Разходи за средства за търговско измерване**, се включват освен разходи за експлоатация и поддръжка, и разходи за “Отчитане на средствата за търговско измерване”. Електроразпределителните дружества организират съответната им аналитичност, която да осигурява необходимата информация за целите на ценообразуването.

По сметките **Разходи за инсталации на потребители** се отчитат разходите свързани с експлоатацията и поддръжката на активи, които са собственост на потребители, присъединени към електроразпределителната мрежа.

Структурата на калкулационна сметка **611 Разходи за основна дейност** е следната:

6 1 1	Разходи за основна дейност
6 1 1 1	Дейност Разпределение
6 1 1 1 1	Средно напрежение
6 1 1 1 1 1	Преки производствени разходи (за експлоатация и поддръжка) по центрове на наблюдение
6 1 1 1 1 1 0 1	Разходи за подстанции

6	1	1	1	1	1	0	1	1	Основни материали
6	1	1	1	1	1	0	1	2	Спомагателни материали
6	1	1	1	1	1	0	1	3	Разходи за външни услуги
6	1	1	1	1	1	0	1	4	Амортизации
6	1	1	1	1	1	0	1	5	Заплати
6	1	1	1	1	1	0	1	6	Социални осигуровки
6	1	1	1	1	1	0	1	9	Други разходи

Спомагателната дейност се приема като допълваща основната дейност, като същевременно може да бъде осъществявана по външни поръчки или да обслужва нерегулираната дейност. **Сметка 612 Разходи за спомагателна дейност** е организирана така, че принадлежащите към наблюдаваните центрове (обекти) разходи в регулираните дейности подлежат на преразпределителен механизъм, а останалите разходи по тази сметка се пренасочват по предназначение към съответната не наблюдавана дейност.

Сметката е организирана допълнително и по звена вътре в Спомагателната дейност, като най-ниското информационно поле осигурява данни по икономически елементи за всяко от звената.

Сметка 613 Разходи за придобиване на ДМА. Тази сметка изпълнява ролята на сметка 207 Разходи за придобиване на ДМА и чрез нея се отчитат разходите за придобиване на ДМА – чрез възлагане и по стопански начин. При нея се набират разходите, извършени пряко (по доставки) и разходите, отчетени чрез група 60 Разходи по икономически елементи. Приключва се при завършване и приемане на активи чрез сметките от група 20.

Сметка 614 Административни разходи. Тази сметка изпълнява ролята на сметка Разходи за организация и управление. Организацията на сметката отговаря на изискванията за необходимата информация от справките към Указанията на ДКЕР за образуване на цените, като същевременно е спазен общоприетият принцип за организация на всички сметки от група 61 Разходи за дейността.

Сметка 615 Разходи по продажби. Сметката е организирана на ниво разходи по икономически елементи.

Сметка 616 Разходи за нерегулирана дейност. Сметката има информационен характер за ДКЕР и затова присъства единствено на синтетично ниво. Всяко ЕРД може да я организира съобразно своето виждане и потребности.

**КАЛКУЛАЦИОННИ СХЕМИ
И АЛОКИРАНЕ НА РАЗХОДИ
ПО ЦЕНТРОВЕ НА РЕГУЛАЦИЯ
И
СЧЕТОВОДНИТЕ СМЕТКИ
КАТО НОСИТЕЛИ НА УНИФИЦИРАНА ИНФОРМАЦИЯ
ЗА ЦЕЛИТЕ НА РЕГУЛАТОРНОТО СЧЕТОВОДСТВО**

ПОДХОД ЗА КАЛКУЛИРАНЕ НА РАЗХОДИТЕ

За целите на регулаторния механизъм е възприет “ABC” подходът (Activity Based Costing) за калкулиране на разходите по дейности. Той представлява информационна система, която събира и обработва данните за дейностите и за продуктите в предприятието. Системата идентифицира извършваните дейности, насочва разходите към тези дейности и след това прилага разходно-определящи фактори за отнасянето на разходите от дейностите по продукти или услуги. ABC системата има за цел информационното осигуряване на оперативни и стратегически цели, включително калкулиране на себестойността на продуктите и услугите.

Възприетият подход за калкулиране на разходите по дейности в настоящия документ (както и при изграждане на Единния сметкоплан и съпътстващите го отчетни документи) е подчинен на концепцията, че основният обект на калкулиране и регулиране е стойността на услугата по разпределение на електрическа енергия и стойността на електрическата енергия за крайните потребители по нива на напрежение.

Според този подход обектът на калкулиране е обусловен от дейностите по Разпределение и Снабдяване, а те от своя страна – от разходите. В този аспект дейността по Разпределение се отъждествява с преноса на електрическа енергия по разпределителната мрежа, а Снабдяването с процеса фактуриране на електрическата енергия и инкасиране на стойността на потребената енергия.

Всяка от тези дейности има специфични характеристики, които могат да се декомпозират като конкретни задачи. Това позволява тяхното наблюдение, измерване и контрол чрез механизмите на счетоводното отразяване за целите на регулирането. Същевременно консолидирането на регулираните дейности позволява цялостно обхващане на енергийния процес и неговото управление съобразно провежданата регулаторна политика.

КАЛКУЛАЦИОННИ СХЕМИ ПО ДЕЙНОСТИ НА РЕГУЛАЦИЯ

Моделът ABC преминава през следните етапи:

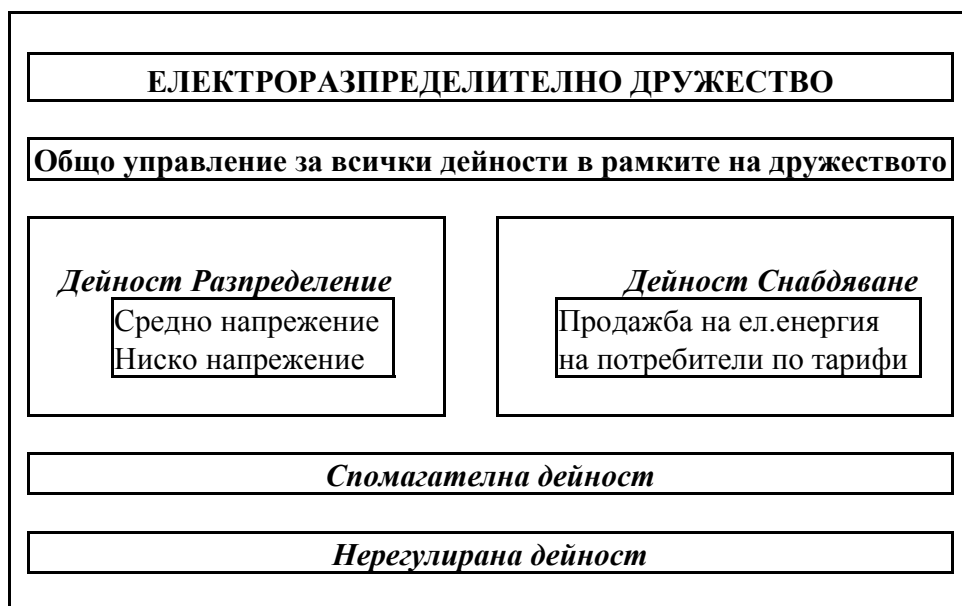
1. *Идентифициране на дейностите по цялата верига на реализиране на услугата и стоката, обекти на продажба. Вътрешна структура на дейностите.*
2. *Идентифициране на преките разходи по видове дейности.*
3. *Идентифициране на непреките производствени разходи по местовъзникване.*

4. Дефиниране на фактори (ключове за алокиране на разходите), обвързващи непреките разходи по дейности с обектите на калкулиране.
5. Калкулационни схеми по регулирани дейности. Определяне себестойността по обекти на калкулиране.
6. Изграждане на мрежа за счетоводно обхващане на разходите по видове дейности.

Първи етап: Определяне на дейностите. Вътрешна структура на дейностите

Определяне на дейностите

Обекти на регулиране от страна на ДКЕР са дейността по Разпределение на електроенергия и дейността по Снабдяване с електрическа енергия.

Вътрешна структура на дейност Разпределение:

За формирането на цените на услугите за дейността Разпределение, основните производствени центрове, които са обект на регулаторен контрол, са следните:

1. Мрежи Средно напрежение:
 - Подстанции
 - Въздушни електропроводи
 - Кабелни линии
 - Трафопостове
 - Инсталации на потребители
 - Средства за търговско измерване
2. Мрежи Ниско напрежение:
 - Въздушни електропроводи

- *Кабелни линии*
- *Трафопостове*
- *Инсталации на потребители*
- *Улично осветление*
- *Средства за търговско измерване*
- *Разни*

Наблюдаеми по нива на напрежение са и следните центрове с общ характер:

- *Управление на дейността Разпределение*
- *Изследователска дейност*
- *Диспечирание*
- *Други*

Обособяването на тези производствени центрове е във връзка с формирането на различните цени за разпределение по мрежите СН и НН, както и цени на електрическата енергия по потребители, присъединени на съответното ниво на напрежение.

Вътрешна структура на дейност Снабдяване:

За формирането на цените на стоката електрическа енергия в дейността Снабдяване, основните производствени центрове, които са обект на регулаторен контрол, са следните:

- *Управление на дейността Снабдяване*
- *Фактуриране и инкасиране*
- *Работа с потребители*
- *Информация и реклама*
- *Разни*

Вътрешна структура на Спомагателната дейност:

1. Спомагателно звено 1
2. Спомагателно звено 2
3. Спомагателно звено 3
4. Спомагателно звено 4
5. Спомагателно звено 5

.....

Втори етап: Установяване на преките разходи по видове дейности

Разходите се отнасят към мрежата за счетоводен анализ, изградена на базата на дейности. Разходите са представени по икономически елементи. Всяка от групите разходи се детайлизира до нивото, което е обект на регулаторен контрол от страна на ДКЕР и има пряко или косвено отношение към регулираните дейности. Конкретизацията на всяка група разходи по дейности е направена и представена в Единния сметкоплан към настоящия документ.

Дейност Разпределение						
1. Основна дейност:	Разходи по икономически елементи					
	<i>Материали</i>	<i>Външни услуги</i>	<i>Заплати</i>	<i>Осигуровки</i>	<i>Амортизации</i>	<i>Други</i>
<i>Средно напрежение (вътрешна структура по центрове на наблюдение, описани в Първи етап)</i>						
<i>Ниско напрежение (вътрешна структура по центрове на наблюдение, описани в първи етап)</i>						
Всичко						
2. Спомагателна дейност:						
Общо за дейността (1+2)						

Дейност Снабдяване						
1. Основна дейност:	Разходи по икономически елементи					
	<i>Материали</i>	<i>Външни Услуги</i>	<i>Заплати</i>	<i>Осигуровки</i>	<i>Амортизации</i>	<i>Други</i>
<i>Вътрешна структура по центрове на наблюдение, описани в Първи етап.</i>						
Всичко						
2. Спомагателна дейност:						
Общо за дейността (1+2)						

Трети етап: Идентифициране на непреките производствени разходи по местовъзникване за всяка от дейностите.

Непреки производствени разходи възникват:

- по основни производствени звена;
- по спомагателни звена;
- по обща организация на дейността.

Прието е, че всички разходи в спомагателните звена в съответните дейности ще се третираат като непреки производствени разходи и ще подлежат на алокиране по отношение на наблюдаваните обекти в дейността.

Непреки производствени разходи за дейност Разпределение:

1. Управление на дейността
2. Изследователска дейност
3. Диспечирание
4. Разпределяеми разходи от спомагателната дейност, имащи отношение към дейността
5. Други, не обхванати в горното разпределение

Непреки производствени разходи за дейност Снабдяване:

1. Управление на дейността
2. Други

След като непреките производствени разходи са идентифицирани по място на възникване, следващата стъпка е тяхното разпределение по обектите на калкулиране за всяка от дейностите.

Четвърти етап. Дефиниране на факторите, обвързващи непреките разходи по дейности с обектите на калкулиране

Основен принцип при избор на разходно определящ фактор (ключ за алокиране) е той да е показателен за даденото равнище и да съществуват обективни данни за него. Нарушаването на това правило води до изкривяване на информацията.

Разходно определящите фактори се прилагат като база при определяне на сумата на непреките разходи за отнасянето им по обекти на калкулиране.

В **дейност Разпределение** възможностите за подбор на разходно определящ фактор, обвързващ непреките разходи с обектите на калкулиране (СН и НН) са измежду следните количествени характеристики:

Количествен фактор	Мярка	СрН	НН	Общо
Енергия за разпределение	кВтч			
Технологичен разход	кВтч			
Дължина на мрежата	км			
Балансова стойност на ДМА	лв.			
Работна заплата в основна дейност	лв.			
Човекочасове в основна	чов./час			

дейност				
Фактурирана ел. енергия по нива на напрежение	кВтч			

- 1. Избраният разходно определящ фактор (ключ за алокиране) за дейността Разпределение е Фактурирана електрическа енергия по нива на напрежение.*
- 2. Изчислява се относителният дял на фактурираната електрическа енергия на съответното ниво на напрежение, в общото количество на фактурирана ел. енергия.*
- 3. Общата сума на непреките разходи се умножава по относителния дял на електрическата енергия за съответното ниво на напрежение. Получената сума представлява полагащата се част от непреките разходи, които следва да се интегрират към съответното ниво на напрежение в процеса на калкулиране.*

За дейността Снабдяване избраният алокиращ фактор е броят точки на мерене на съответното ниво на напрежение.

Процесът на алокиране е идентичен с описания по горе.

Етап пети. Калкулационни схеми по регулирани дейности. Определяне себестойността по обекти на калкулиране

Общи принципи на калкулационните схеми:

1. Дефиниране на преките разходи за дейностите Разпределение и Снабдяване по обекти на наблюдение.
2. Дефиниране на непреките разходи в дейностите Разпределение и Снабдяване.
3. Приложение на разпределителен механизъм за непреките разходи, формирани във всяка от регулираните дейности по обекти на наблюдение.
4. Дефиниране на непреките разходи, формирани в Спомагателната дейност.
5. Приложение на разпределителен механизъм за отнасяне на приспадащата се част от тези разходи за всяка от дейностите.
6. Дефиниране на непроизводствените разходи по общо управление и администрация.
7. Приложение на разпределителен механизъм за отнасяне на приспадащата се част от тези разходи между Разпределение, Снабдяване и Нерегулирана дейност.
8. Дефиниране на непроизводствените разходи по продажби.
9. Приложение на разпределителен механизъм за отнасяне на приспадащата се част от разходите за продажби между Разпределение, Снабдяване и Нерегулирана дейност.

Дейност Разпределение:

Калкулирането се осъществява на две нива:

1. Съкратена себестойност по центрове на наблюдение за всяко ниво на напрежение (калкулационни обекти от 1-во ниво):

Мрежи средно напрежение:

- Подстанции

- *Въздушни електропроводи*
- *Кабелни линии*
- *Трафопостове*
- *Инсталации на потребители*
- *Средства за търговско измерване*

Мрежи ниско напрежение:

- *Въздушни електропроводи*
- *Кабелни линии*
- *Трафопостове*
- *Инсталации на потребители*
- *Улично осветление*
- *Средства за търговско измерване*
- *Разни*

Центрове с общ характер:

- *Управление на дейността*
- *Изследователска дейност*
- *Диспечирание*
- *Други*

2. Пълна себестойност по нива на напрежение (2-ро калкулационно ниво);

Дейност Разпределение	Калкулационни обекти 2-ро ниво	
	Ср.Н	НН
<i>Преки производствени разходи:</i>		
<i>Непреки производствени разходи</i>		
<i>Технологични разходи</i>		
<i>Относителен дял от административните разходи</i>		
<i>Относителен дял от разходите по продажби</i>		
Пълна себестойност		

На това калкулационно ниво се включват признатите технологични разходи в процеса на разпределението на електрическа енергия.

За формиране на пълната себестойност се включва припадащата се част от непроизводствените разходи по общо управление и администрация, както и разходите по продажби, разпределени съгласно общия принцип за алокиране.

Дейност Снабдяване

Механизмът на калкулиране за дейност Снабдяване също е изграден на каскаден принцип, т. е. след като се установи стойността на разпределителните услуги, същите се включват като задължителен елемент при формирането на стойността на продаваната електрическа енергия по нива на напрежение.

Основните елементи, формиращи себестойността на продаваната ел. енергия в дейността Снабдяване са следните:

- стойност на енергията от доставчици
- стойност на услугата Разпределение
- разходи за дейността Снабдяване
- непроизводствени разходи

Калкулирането се осъществява на две нива:

1. Съкратена себестойност по центрове на наблюдение (калкулационни обекти от 1-во ниво):

- *Управление на дейността*
- *Фактуриране и инкасиране*
- *Работа с потребители*
- *Информация и реклама*
- *Разни*

2. Пълна себестойност по нива на напрежение (калкулационни обекти от 2-ро ниво):

Дейност Снабдяване		Калкулационни обекти 2-ро ниво	
		Ср.Н	НН
1. Преди производствени разходи:			
Непреки производствени			
2. разходи			
3. Купена електрическа енергия			
Себестойност на услугата			
4. разпределение			
Относителен дял от			
4. административните разходи			
5. Относителен дял от разходите			
по продажби			
Пълна себестойност			

Преразпределението на непреките разходи (декомпозирането) става на базата на относителния дял на броя точки на мерене за всяка група потребители в общия брой точки за мерене за съответното ниво на напрежение.

Спомагателна дейност

Спомагателната дейност е организирана по звена, така че разходите, които се отнасят към съответната регулирана дейност се насочват като елемент в групата на непреките производствени разходи за съответната дейност и участват съвместно в описания по-горе преразпределителен механизъм при формиране на съкратената себестойност по дейности.

Общо управление и администрация и разходи за продажби

Тези разходи се разпределят между дейностите Разпределение, Снабдяване и Нерегулирана дейност. Алокиращ фактор за разпределението им са човекочасовете на заетия персонал в съответната дейност.

Разходите за управление и разходите за продажби подлежи на преразпределителен механизъм за всяка от регулираните дейности посредством описаните за всяка дейност разходно-определящи (алокиращи) фактори и участва при формирането на пълната себестойност на наблюдаваните обекти.

Етап шести. Изграждане на мрежа за счетоводно обхващане на разходите по видове дейности;

Описаният по-горе модел ABC е интерпретиран счетоводно в Сметкоплана към настоящия материал.